

Motion till riksdagen 2019/20:1281

av Désirée Pethrus (KD)

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter inom biståndet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över stödet till SRHR i biståndsbudgeten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på uppföljningsmekanism för SRHR-finansieringen såväl nationellt som internationellt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma om hur SRHR kan användas i det humanitära biståndet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sida bör fortsätta och intensivifiera sitt arbete mot barnäktenskap runt om i världen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att jämställdhetsarbetet får en mer framskjuten roll i EU:s utvecklingsarbete och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att fler länder ska bidra med resurser till hiv-/aidsarbetet globalt så att FN-målet för 2030 uppnås och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har en lång tradition av arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Tack vare detta har vi blivit en av de starkaste aktörerna och förespråkarna i fråga om SRHR. Det är således ett område där Sverige har ett tydligt mervärde. Regeringen bör intensivifiera insatserna med exempelvis SRHR i det humanitära biståndet och arbetet för att motverka barnäktenskap. Sexuell och reproduktiv hälsa är avgörande för att nå de globala målen för 2030. SRHR rör bland annat rätten till säker

och laglig abort, preventivmedel, sexualundervisning och hbtq-personers hälsa och rättigheter.

Trots stora framsteg så dör hundratusentals under graviditeter och förlossningar. Enligt Unicef lever 99 procent utav dessa i låginkomstländer. Med relativt basala åtgärder såsom kontroller under graviditet, förlossning på klinik med barnmorska och uppföljning kan man göra ytterligare framsteg. Fortfarande gör 25 miljoner kvinnor abort på ett osäkert sätt och minst 22 000 kvinnor och flickor dör varje år efter att ha genomgått en osäker abort. Enligt Världshälsoorganisationen kan runt 13 procent av världens mödradödlighet kopplas till osäkra aborter. Dessa aborter är i sin tur många gånger en följd av oönskad graviditet och det faktum att 214 miljoner kvinnor saknar tillgång till preventivmedel. SRHR-arbetet bör fortsatt inriktas på lagliga och säkra aborter men också på att färre aborter efterfrågas genom aktivt arbete för att minska antalet oönskade graviditeter och öka tillgången till preventivmedel.

När det gäller exempelvis hiv/aids så har stora framsteg gjorts, men fortfarande smittas en miljon människor per år av sjukdomen. Det är framför allt i Afrika söder om Sahara som hiv/aids fortfarande är ett stort utvecklingsproblem och främsta dödsorsaken. Stora framsteg kan göras på området, men det behövs bättre tillgång till skydd och information för att motverka spridningen. I FN-organet Unaid's senaste rapport konstateras att den globala hiv-budgeten har minskat för första gången på fem år, detta trots att det globala målet för 2030 är att aids ska upphöra att vara ett globalt hälsohot. För att stoppa hiv-spridningen behöver nio av tio som är hiv-positiva ha testat sig och fått medicin. I början av 2000-talet var det 1,5 miljoner som dog i aids. Förra året (2018) var det knappt 800 000. Enligt WHO, Världshälsoorganisationen, är 36,7 miljoner smittade, varav 19,5 har fått behandling. Enligt Unicef så är det bara hälften av alla barn som behöver behandling som får det och 12 miljoner barn har förlorat en eller två föräldrar i sjukdomen. Ofta är det i fattiga områden där man inte ens har kunskap om hur man kan smittas. Oskyddat sex, barnäktenskap och sexuella övergrepp är alltför ofta orsaken till att barn drabbas. Biologiskt smittas flickor/kvinnor enklare av sjukdomen och de har ofta inte samma makt att stå emot sexuella övergrepp.

För närvarande ses en ökning av hiv-smittade i Östeuropa, Centralasien, Nordafrika, Mellanöstern och Latinamerika. Det är uppenbart att tilldelningen av resurser för att bekämpa hiv/aids ges ökad prioritet om det globala målet till 2030 ska nås.

RFSU pekar på att det exempelvis saknas 7 miljarder dollar för att Unaid's mål om hiv/aids ska vara uppfyllda år 2020. 90-90-90-målet innebär att 90 procent av de som lever med hiv i ett land ska känna till sin hiv-status, 90 procent av dessa ska ha tillgång till behandling och 90 procent ska ha en så god behandling att virusnivåerna inte är mätbara.

Sverige är och har länge varit en av de största givarna globalt till SRHR, oavsett färg på regeringen. Sedan 2004 har svenska regeringar prioriterat SRHR och med vår kunskap och erfarenhet har vi fått trovärdighet i dessa frågor. Den nuvarande regeringen har dock inte ökat andelen SRHR-medel av den totala svenska biståndsbudgeten under perioden 2015–2017, detta trots de stora behoven i världen och det mervärde som Sverige har på området. Med en biståndsbudget som har ökat kraftigt de senaste åren bör Sverige se över och öka finansieringen till SRHR under budgetåret 2020.

Ett annat problem är bristen på metoder för uppföljning av SRHR-finansiering, både inom det svenska biståndet och globalt. Regeringen bör återkomma med förslag på uppföljning av SRHR-finansieringen, både nationellt och i fråga om hur man jobbar

med dessa frågor inom FN och andra globala institutioner. Med tanke på det generösa kärnstöd som Sverige ger till många organisationer har vi stor möjlighet att påverka.

Forskning kan konstatera att det sexuella våldet ökar i krig och väpnade konflikter. Sexuella övergrepp såsom våldtäkt används som strategisk krigsföring för att demoralisera fienden och andra grupper. FN framhåller att sexuellt våld riskerar att förlänga konflikter och öka antalet flyktingar. Därför är det bra att den svenska regeringen alltmer har betonat vikten av SRHR i det humanitära biståndet. Men det saknas möjlighet att följa upp SRHR i strategin för humanitärt bistånd. Regeringen bör återkomma med en metod för uppföljning av hur SRHR används och kan användas i det humanitära arbetet.

Även arbetet mot barnäktenskap bör intensifieras och att utrota fenomenet ingår i de Globala målen.

Barnäktenskap är en kränkning av barns mänskliga rättigheter som man måste ta krafttag mot. Det får inte finnas några ursäakter. När en flicka gifter sig kan det få allvarliga konsekvenser, såsom tidig graviditet med ökade risker för komplikationer. Eftersom många barnäktenskap är oregistrerade går det inte att säga hur vanligt förekommande de är, men man räknar med att fler än 650 kvinnor runt om i världen har ingått äktenskap som barn. Varje år gifter sig runt 12 miljoner flickor före sin 18-årsdag. Vanligast förekommande är det i Sydasien och i Afrika söder om Sahara.

Just nu pågår förhandlingarna om EU:s långtidsbudget (2021–2027), där unionens utvecklingssamarbete och humanitära stöd ingår. Som världens största biståndsgivare har EU en unik möjlighet att påverka utvecklingen i världen och arbetet med SRHR. Att endast 1,7 procent av biståndsinsatserna har jämställdhet som huvudmål i den nuvarande budgeten är inte tillräckligt. Det är även av största vikt att hela biståndsbudgeten genomsyras av ett starkt jämställdhets- och rättighetsperspektiv. I förhandlingarna bör Sveriges regering verka för att dessa frågor får större tyngd i EU:s långtidsbudget.

Désirée Pethrus (KD)